

Asociace
pro mezinárodní
otázky
Association
for International
Affairs

Jak učit o změnách klimatu:
Průzkum stavu výuky na českých gymnáziích

Jak učit o změnách klimatu: Průzkum stavu výuky na českých gymnáziích

—

Srpen 2011

Ministerstvo životního prostředí

Projekt byl podpořen Ministerstvem životního prostředí, projekt nemusí vyjadřovat stanoviska MŽP.

Jak učit o změnách klimatu: Průzkum stavu výuky na českých gymnáziích

Shrnutí

Předkládaná zpráva je výstupem první fáze projektu Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) „**Jak učit o klimatických změnách,**” jehož cílem je vyplnit mezeru v oblasti učebních pomůcek a materiálů pro střední školy. Průzkum přináší orientační sondu do stavu výuky této problematiky na čtyřletých gymnáziích. Soustředí se na zmapování základních problémů a potřeb pedagogů, které budou zohledněny v dalších fázích projektu, především pak přípravě stejnojmenné publikace. Osloveno bylo přibližně 300 učitelů, především zeměpisu a společenských věd, z nichž **72 dotazník vyplnilo.**

Z průzkumu vycházejí následující závěry:

- Klimatické změny jsou probírány paralelně v několika předmětech. Téma si proto vyžaduje **interdisciplinární přístup a ucelený učební materiál**, který umožní jeho komplexní pochopení.
- Učitelé považují látku za **důležitou, ale zároveň velmi komplikovanou a časově náročnou na přípravu.**
- Více než **tři čtvrtiny učitelů považují současné učebnice za nedostatečné.** Vytýkají jim zastaralost a uvítali by nové, ucelené zpracování tématu. V učebnicích postrádají praktické ukázky ze světa i z ČR, doplňující grafy a data pro lepší názornost a samostatná cvičení.
- 87 % respondentů si samo vyhledává doplňkové materiály. Mnoho z nich **postrádá dostatek komplexních informací v českém jazyce.**
- Naprostá většina pedagogů přednáší o klimatických cyklech, vlivech člověka na klima a scénářích dopadů klimatických změn na svět. Více jak polovina se také věnuje mezinárodním jednáním. Méně než polovina respondentů vysvětluje veřejnou debatu o problematice a její názorové póly.
- Studenti se o problematiku aktivně zajímají, což klade **zvýšený tlak na učitele a vyžaduje větší propracovanost hodin.**

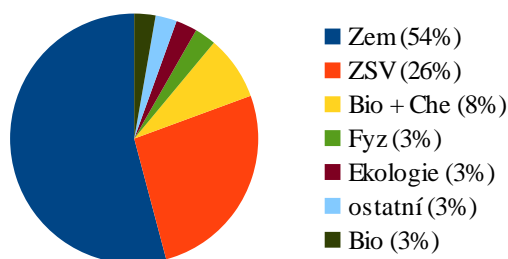

Jak učit o změnách klimatu: Průzkum stavu výuky na českých gymnáziích

Sběr dat a vzorek respondentů

Pro sběr dat byl zvolen dotazník umístěný na internetu. Adresa s přístupem k němu byla rozeslána téměř třem stovkám pedagogů na čtyřletých gymnáziích. **Celkem se nám dostalo odpovědí od 72 učitelů**, většinou s aprobací pro zeměpis nebo základy společenských věd.

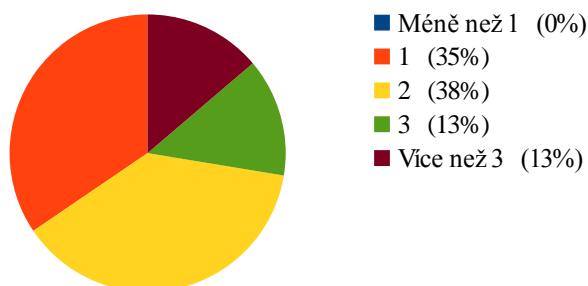
Respondenti dle předmětů

Časová dotace

Prvním důležitým zjištěním byl fakt, že učitelé se tématu věnují **nejčastěji 1 nebo 2 hodiny**. Každou z těchto možností vybrala přibližně třetina respondentů.

Kolik vyučovacích hodin problematice klimatických změn věnujete?

Čtvrtina respondentů uvedla, že by bylo třeba věnovat látce více času. Tři čtvrtiny učitelů stávající časovou dotaci naopak považují za dostatečnou. Poukazují však na to, že příprava látky je mnohdy komplikovaná kvůli nedostatečným či naprosto chybějícím učebním materiálům (viz níže).

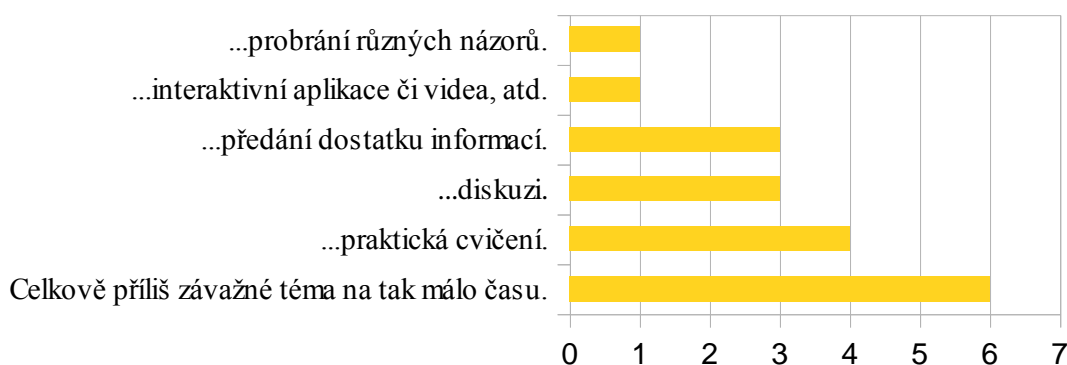

Jak učit o změnách klimatu: Průzkum stavu výuky na českých gymnáziích

Učitelé, kteří si stěžují na nedostatek času, svůj postoj vysvětlují několika argumenty – nejčastějším je nemožnost rozpravit diskuzi se studenty a prozkoumat problematiku hlouběji např. pomocí úkolů a cvičení. Učitelé by také uvítali prostor pro projekci vzdělávacích filmů a dokumentů. Celkově je tematika v hodinách pouze načata a pro správné a ucelené pochopení podle nich nestačí.

Z jakého důvodu považujete čas věnovaný látce za nedostatečný?

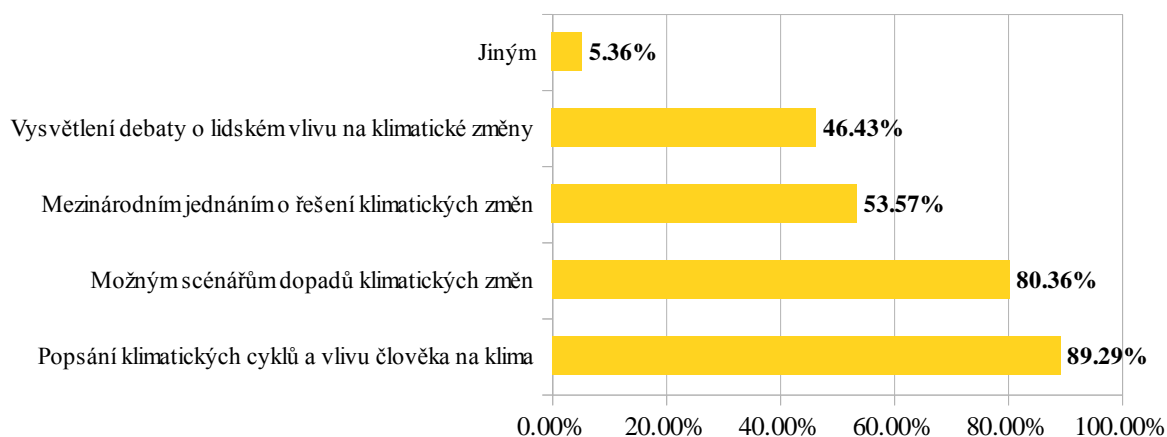
Není čas na...

Tematická skladba výuky

Naprostá většina pedagogů učí o klimatických cyklech, vlivu člověka na klima a možných scénářích dopadů klimatických změn. Mezinárodní jednání neopomínají přibližně polovina učitelů, což je oproti předpokladům poměrně vysoké číslo. Méně vyučujících pak tráví čas vysvětlováním veřejné debaty či prezentováním tematiky z různých úhlů pohledu.

Jakým aspektům problematiky se ve vyučování věnujete?(jedna i více možností)

Jak učit o změnách klimatu: Průzkum stavu výuky na českých gymnáziích

Učebnice a doplňkové materiály k výuce

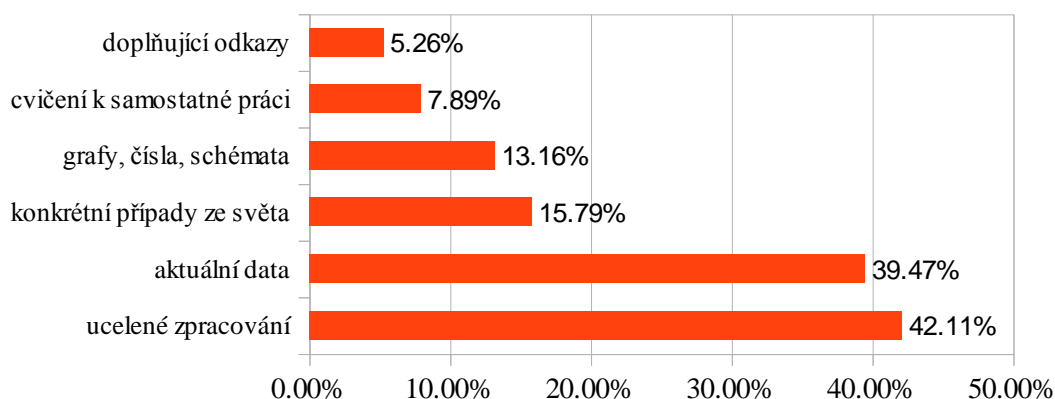
Více než tři čtvrtiny učitelů považují současné učebnice za nedostatečné.

Nejčastěji byla dosavadním publikacím vytýkána zastaralost. Mnohdy se objevil názor, že učebnice téma buď úplně přehlíží, nebo jej podávají s chybami a nedostatečně podrobně. Vyučující by uvítali **nové komplexní a ucelené zpracování tématu**. V současných učebnicích chybějí kvalitní informace i praktické ukázky ze světa i z ČR, které by studentům celou problematiku přiblížily. Uvítány by byly také **doplňující grafy a data pro lepší názornost**. Učební materiály by měly být doplněny **samostatnými cvičeními pro studenty**. Ti by tak byli lépe motivováni zamyslet se nad problémem samostatně, ne pouze pasivně přijímat informace.

87 % učitelů uvádí, že si samostatně dohledávají dodatečné informace.

Sedm z deseti učitelů používá k učivu doplňkové materiály. Ty jsou obvykle čerpány z internetu. Využívány jsou interaktivní aplikace a videa, obrázky a obrázkové prezentace. Mezi materiály, které vyučující využívají, patří výukové pomůcky z programů Jeden svět a Varianty organizace Člověk v tísni, kalkulačky na výpočet ekologické či uhlíkové stopy jednotlivce i komunity, cvičení ze vzdělávacího programu a mnoho dalších.

Co vám v současných učebnicích chybí?

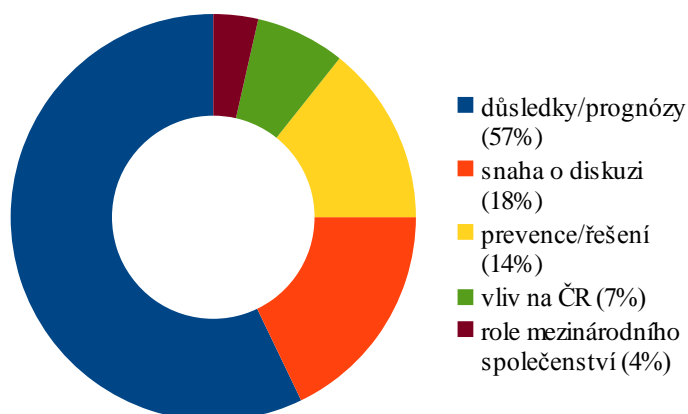

Jak učit o změnách klimatu: Průzkum stavu výuky na českých gymnáziích

Zájem studentů

Z dotazníku vyplývá, že **více než 60 % vyučujících zaznamenalo zájem studentů** o toto téma. Nejvíce se studenti vyptávají na prognózy a možné dopady na svět nebo Českou republiku. Také se snaží zjistit více o možné prevenci či řešení současných problémů. Zajímají se, jaký vliv mohou mít na danou problematiku oni samotní. Mimo jiné se ale objevuje i zájem o nezaujaté zhodnocení probíhající diskuze a komentář k postojům všech stran – tedy včetně radikálních environmentalistů a klimatických skeptiků. Dotazy jsou také směřovány na politiku jednotlivých států v rámci mezinárodního společenství, mezinárodní, národní i lokální iniciativy atd.

Na jaké otázky se studenti ptají?

Asociace
pro mezinárodní
otázky
Association
for International
Affairs

Jak učit o změnách klimatu: Průzkum stavu výuky na českých gymnáziích

O projektu

Projekt „**Jak učit o klimatických změnách**,” realizovaný Asociací pro mezinárodní otázky (AMO) s podporou Ministerstva životního prostředí, reaguje na neuspokojivý stav výuky o problematice klimatických změn na čtyřletých gymnáziích. Jeho cílem je vytvořit doplňující studijní materiál pro pedagogy a studenty. **Publikace „Jak učit o klimatických změnách“** bude shrnovat hlavní fakta o klimatických změnách, nezaujatě představí sporné body veřejné debaty, uvede čtenáře do environmentálního a politického rámce problematiky a v neposlední řadě pomůže pedagogům s metodologií výuky.

Projekt probíhá ve třech hlavních fázích a vyvrcholí v prosinci roku 2011. První fází je **zmapování výuky o klimatických změnách** na vybraných čtyřletých gymnáziích a získání zpětné vazby od jejich pedagogů. Následovat budou **konzultace o vzdělávání v oblasti klimatických změn a podobě publikace**. Proběhnou dva kulaté stoly za účasti expertů z akademické a veřejné sféry, neziskového sektoru či nezávislých odborníků. Poslední fází je **tvorba publikace a její následná distribuce do škol**. V rámci příprav publikace proběhne **workshop se zájemci z řad pedagogů**, kteří budou moci u pracovního textu vyjádřit své námítky a doporučení z vlastní zkušenosti.

Asociace pro mezinárodní otázky

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) je nevládní organizace, think-tank, působící v oblasti mezinárodních vztahů od roku 1997. Jejím posláním je přispívat k hlubšímu porozumění mezinárodnímu dění. Poskytuje prostor pro vyjadřování a realizaci idejí, myšlenek a projektů sloužících k rozvoji vzdělanosti, porozumění a tolerance mezi lidmi. Asociace zprostředkovává dialog mezi zástupci široké veřejnosti, akademické sféry, občanského sektoru, politiky a byznysu. Dlouhodobě podporuje zájem občanů České republiky o mezinárodní otázky a poskytuje jim informace nezbytné pro utváření vlastního názoru na současné mezinárodní problémy. www.amo.cz

Kontakt

Václav Kopecký
koordinátor projektu
vaclav.kopecky@amo.cz
tel. +420 605 243 836